

TRŽIŠTE OSIGURANJA U BOSNI I HERCEGOVINI U 2015. GODINI

Insurance market of Bosnia and Herzegovina in 2015

Na tržištu Bosne i Hercegovine u 2015. godini djelatnost su obavljala 24 društva za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje. Od 24 registrirana društva, 10 je kompozitnih društava, a 14 je društava koja se bave isključivo neživotnim osiguranjem. Krajem 2015. godine novo osiguravajuće društvo Euros a.d. sa sjedištem u Republici Srpskoj i djelatnošću u oblasti neživotnog osiguranja, dobilo je dozvolu, a sa radom je započelo početkom 2016. Također početkom 2016. godine, Bobar osiguranje a.d. je promijenilo ime u Atos osiguranje a.d.

Kao što je bilo i prethodnih godina, dvije trećine tržišta čini tržište Federacije BiH, a jednu trećinu tržište Republike Srpske. Prema preliminarnim podacima za 2015. godinu, tržište osiguranja u Bosni i Hercegovini zadržava višegodišnji rast. Tokom proteklih godina intenziviran je rad filijala/podružnica osiguravajućih društava u drugom entitetu.

Ukupni rast premije u 2015. godini, koji je bio uglavnom baziran na rastu životnih osiguranja, iznosi 4,72 %, što je za 1,94 % manji rast nego u 2014. godini. Ukupno obračunata premija osiguranja u 2015. godini iznosila je 300,96 miliona EUR (što je za 13,55 miliona EUR više nego prethodne godine).

Premija neživotnog osiguranja u ukupnoj premiji učestvuje sa 79,01 %, što je za 0,78 % manji udio u ukupnoj premiji u odnosu na 2014. godinu. U premiji neživotnog osiguranja i dalje najveće učešće ima premija osiguranja od autoodgovornosti. U ukupnoj premiji osiguranja udio ove vrste osiguranja iznosi 49,38 %, te je nakon pada u udjelu ukupne premije iz prethodne godine, ponovno porastao njegov udio u ukupnoj premiji.

U 2015. godini najveći rast u dijelu neživotnog osiguranja bilježi premija osiguranja garancija, slabiji porast ima zdravstveno osiguranje, dok osiguranje od nezgode i osiguranje ostalih šteta na imovini imaju neznatan rast. Sve ostale vrste osiguranja u grupi neživotnih osiguranja bilježe pad premije ili pad udjela u ukupnoj premiji.

Od ukupno 24 osiguravajuća društva u Bosni i Hercegovini, 10 društava se bavi poslovima životnog osiguranja. Prema podacima za 2015. godinu, premija životnog osiguranja iznosila je 63,16 miliona EUR i zabilježila je rast od 7,90 %, što je skoro za polovicu manji rast od prošlogodišnjeg. Premija životnog osiguranja u ukupnoj premiji učestvuje sa 20,99 %. Uzimajući u

obzir nepovoljne ekonomsko socijalne uvjete života bosanskohercegovačkih građana, nastavljen je trend zaključivanja polica životnog osiguranja kao instrumenta obezbjeđenja kredita kod poslovnih banaka. I u 2015. godini to su bile police životnog osiguranja kojima se traži pokriće clijenata u slučaju smrti, invalidnosti, bolovanja i gubitka posla.

Ukupno isplaćene štete u 2015. godini iznosile su 128,26 miliona EUR i veće su za 0,44 % u odnosu na isplaćene štete u 2014. godini. Ovaj podatak potvrđuje da je udjel osiguranja imovine od požara i prirodnih sila malen u ukupnoj premiji, s obzirom na ogromne štete koje su nastale tokom poplava u BiH u 2014. godini.

Ukupni poredak osiguravajućih društava nije se značajnije promijenio. Tržišni lider je ostalo Sarajevo osiguranje d.d., sa udjelom od 10,16 %. Euroherc osiguranje d.d. je na drugom mjestu sa udjelom od 9,09 %, na trećem mjestu je Uniqa osiguranje d.d. sa udjelom od 9,05 % koje je prošle godine bilo na drugom mjestu, a Bosna sunce osiguranje d.d. sa udjelom od 7,94 % je i ove godine na četvrtom mjestu. Na petom mjestu u 2015. godini je Triglav osiguranje d.d. sa udjelom od 6,17 %.

U segmentu životnog osiguranja, u 2015. godini tržišni lider je Uniqa osiguranje d.d. sa udjelom od 24,35 %, na drugom mjestu je prošlogodišnji lider Merkur osiguranje d.d. sa udjelom od 23,43 %, na trećem je GRAWE osiguranje d.d. sa udjelom od 17,97 %, na četvrtom je GRAWE osiguranje a.d. sa udjelom od 12,34 %, a na petom mjestu je Triglav osiguranje d.d. sa udjelom od 6,42 %.

U toku 2015. godine Skupština Republike Srpske usvojila je novi Zakon o obaveznim osiguranjima u saobraćaju RS, kojim je donošenje zajedničkih uslova i premijskog sistema autoodgovornosti (AO) dato u nadležnost Agencije za osiguranje RS, a čiji je predlagač bilo Ministarstvo finansija RS. U Federaciji Bosne i Hercegovine, u parlamentarnoj proceduri je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti FBiH. Odredbama izmjena i dopuna Zakona predloženo je da Agencija za nadzor FBiH donosi zajedničke uslove i premijski sistem za obavezna osiguranja od odgovornosti, čime se harmonizira regulativa na razini BiH, s obzirom da je navedena odredba na istovjetan način regulirana Zakonom o obaveznim osiguranjima u saobraćaju u RS. Osnovni problem koji je već duže prisutan je nepoštivanje administrativno utvrđene premije, tj. odredaba zajedničkog premijskog sistema AO kroz nelojalnu konkurenciju, te posredno i neposredno davanje nedozvoljenih popusta. To utiče na porast troškova provođenja osiguranja, dovodi do slabljenja finansijskog položaja društava za osiguranje i, u konačnici, do nemogućnosti naknade štete osiguraniku.

Jedna od novina u Prijedlogu zakona je smanjenje s 90 na 60 dana roka u kojem je društvo za osiguranje obavezno isplatiti odštetni zahtjev, odnosno objasniti zašto nije u mogućnosti da to učini. Kada je u pitanju AO, predloženo je da društva za osiguranje u periodu od pet godina od dana stupanja na snagu ovog Zakona koriste zajedničku tarifu premija i cjenovnik koje donosi Agencija za nadzor FBiH. Nakon toga, u periodu djelimične liberalizacije,

društva za osiguranje koriste vlastitu tarifu premija i cjenovnik za koje su dobila prethodnu saglasnost Agencije. Istekom osam godina od dana stupanja Zakona na snagu, nastupa period potpune liberalizacije, kada prestaje obaveza društva za osiguranje da pribavlja prethodnu saglasnost Agencije.

Međutim, u cilju amortizacije eventualnih negativnih efekata uvođenja sistema slobodnog određivanja cijena AO, predviđeno je da i u periodu djelimične i potpune liberalizacije društvo za osiguranje, uz tarifu premija, dostavlja Agenciji tehničke osnove koje upotrebljava pri utvrđivanju tarifa premija, kao i pozitivno mišljenje ovlaštenog aktuara o adekvatnosti premija za trajno ispunjavanje svih obaveza društva za osiguranje iz ugovora o osiguranju. U slučaju utvrđene nedovoljnosti premije za trajno izvršavanje obaveza društava, Agencija za nadzor, pored redovnih mjera nadzora, kao što su zahtjevi za dokapitalizacijom, ima nadležnost i da zahtijeva izmjene, odnosno dopune uslova osiguranja i tarifa premija.

U parlamentarnoj proceduri je i Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju FBiH. Pripremljen je Nacrt Zakona o osiguranju FBiH koji će osigurati funkcioniranje regulatornog okvira Solventnost I sa elementima Solventnosti II koje je moguće primijeniti u trenutnim tržišnim uvjetima u BiH, kao što su specifične odredbe koje će regulirati životno i neživotno osiguranje, reosiguranje, procjenu rizika, uvjete za upravljanje osiguravajućim društvima, interne kontrole, stečaj i likvidacioni proces i sl. U 2016. godini je dopunjen i izmijenjen Zakon o posredovanju FBiH u skladu s kojim banke postaju kanal prodaje osiguranja (izuzev AO).

Agencija za nadzor osiguranja FBiH je u toku 2015. godine usvojila sljedeće podzakonske akte:

- Pravilnik o nadzoru (Službene novine Federacije BiH, broj 99/15);
- Pravilnik o registru posrednika u osiguranju (Službene novine Federacije BiH, broj 46/15);
- Pravilnik o ombudsmenu u osiguranju (Službene novine Federacije BiH, broj 31/15);
- Pravilnik o izmjeni i dopuni Pravilnika o evidenciji odštetnih zahtjeva neživotnih osiguranja (Službene novine Federacije BiH, broj 19/15);
- Odluka o izmjenama Mjerila za matematičku rezervu životnih osiguranja i drugih osiguranja za koja se obračunava matematička rezerva (www.nados.ba).

Od podzakonskih akta u pripremi su akti u vezi sa ulaganjem sredstava društva, posrednicima u osiguranju, osobama na važnim položajima u društvima za osiguranje i IT procedurama.

Agencija za osiguranje RS usvojila je sljedeće podzakonske akte:

- Pravilnik o sistemu upravljanja u društvu za osiguranje (Službeni glasnik RS, broj 107/15);
- Pravilnik o postupanju društava za osiguranje u vezi sa pritužbama (Službeni glasnik RS, broj 10/15);
- Pravilnik o izmjeni pravilnika o načinu obračuna kapitala i adekvatnosti kapitala društava za osiguranje (Službeni glasnik RS, broj 61/15);

- Pravilnik o načinu utvrđivanja i praćenja likvidnosti društava za osiguranje i reosiguranje (Službeni glasnik RS, broj 38/15);
- Pravilnik o ulaganju sredstava društava za osiguranje (Službeni glasnik RS, broj 61/15);
- Odluka o načinu korišćenja određenih oblika aktive za pokriće tehničkih rezervi društava za osiguranje (Službeni glasnik RS, broj 87/15);
- Uputstvo o obliku i sadržaju izvještaja o analitičkim podacima ulaganja sredstava društava za osiguranje (Službeni glasnik RS, broj 87/15);
- Pravilnik o načinu utvrđivanja, obračunu i rokovima uplate doprinosa Zaštitnom fondu Republike Srpske (Službeni glasnik RS, broj 107/15);
- Smjernice za provođenje zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti za obveznike u nadležnosti Agencije za osiguranje Republike Srpske;
- Odluka o načinu korišćenja određenih oblika aktive za pokriće tehničkih rezervi društava za osiguranje (Službeni glasnik RS, broj 87/15);
- Odluka o sadržaju i obliku službene legitimacije Agencije za osiguranje Republike Srpske (Službeni glasnik RS, broj 97/15);
- Odluka o zajedničkoj tarifi premija i cjenovniku za osiguranje od odgovornosti za motorna vozila u Republici Srpskoj (Službeni glasnik RS, broj 94/15);
- Uputstvo o razmjeni podataka o štetnicima između društava za osiguranje u Republici Srpskoj;
- Odluka o minimalnom sadržaju uslova i polise osiguranja vlasnika vozila od odgovornosti za štetu prouzrokovanu trećim licima (Službeni glasnik RS, broj 101/15).

Od podzakonskih akta u pripremi su akti u vezi sa sistemom upravljanja u društvu za osiguranje, ulaganjem sredstava društva za osiguranje, načinom obračuna kapitala i adekvatnosti kapitala društava za osiguranje.

U prvoj polovici 2015. godine, u Federaciji BiH je stupio na snagu novi Pravilnik o obračunu premije osiguranja od autoodgovornosti, čime je Agencija za nadzor osiguranja FBiH nametnula poštivanje bonus-malus sistema, a što će u konačnici unaprijediti kulturu saobraćaja i sigurnost.

I pored kontinuiranih inicijativa Evropske komisije da Bosna i Hercegovina započne međusobno usklađivanje zakonske legislativne u oblasti osiguranja kao i usklađivanje sa zakonskom legislativom Evropske unije, odnosno direktivama, institucije BiH nisu radile na tome tokom 2015. godine. Naime, jedna od osnovnih nadležnosti Agencije za osiguranje u Bosni i Hercegovini, odnosno Upravnog odbora Agencije za osiguranje u Bosni i Hercegovini, koja je potvrđena i Odlukom Ustavnog suda BiH iz 2009. godine, se još uvijek ne poštuje. U skladu sa zakonodavnom ulogom Agencije za osiguranje u BiH, u 2015. godini su poduzimane neophodne aktivnosti kako bi se u procesu donošenja zakona u BiH ispoštovala zakonska procedura i osigurala međuentitetska harmonizacija. Agencija za osiguranje u Bosni i Hercegovini vodila je konsultacije sa relevantnim institucijama u sektoru osiguranja sa ciljem približavanja prethodno navedenih entitetskih zakona.